

самонавчання або автономного навчання школярів. Задля досягнення цієї мети він пропонує учням на уроці різні варіанти активностей, що допомагатимуть учням відчувати себе більш впевнено та отримати певний контроль над освітнім процесом [7].

Можемо зробити висновок, що попри наявність певних відмінностей у вище згаданих тлумаченнях, у їхній основі лежить орієнтація навчально-виховного процесу на індивідуальні характеристики учнів. Однак, у більшості випадків сам учень не має активного впливу на освітній процес, оскільки траєкторію навчання для нього формує вчитель.

Список використаних джерел:

1. Володько В. М. Індивідуалізація процесу навчання як принцип неперервної педагогічної освіти. Система неперервної освіти: здобутки, пошуки, проблеми : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. у 6-ти кн. Чернівці, 1996. Кн. 5. С. 85–87.
2. Годованюк Т. Л. Індивідуальне навчання у вищій школі : Монографія. Київ, 2010. 160 с.
3. Заліток Л. Досвід В.О. Сухомлинського з індивідуалізації та диференціації шкільного навчального процесу. Молодь і ринок. 2015. № 7. С. 92–97
4. Онищук В. А. Дидактика современной школы. Київ : Рад. шк., 1987. 351 с.
5. Симонович Н. В. Теоретичні основи індивідуалізації трудового навчання. Педагогіка вищої та середньої школи. 2012. № 36. С. 290–294.
6. Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения. Москва : Педагогика, 1990. 188 с.
7. Eisenmann M. Teaching English: Differentiation and Individualisation. Paderborn : Schöningh, 2019. 245 p.
8. U.S. Department of Education, Office of Educational Technology . Transforming American Education: Learning Powered by Technology. Washington, D.C. : Education Publications Center, 2010. 120 p.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Титаренко О.І.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Шевченко Л.О.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: schewtschenko.larisa@gmail.net*

Комунікативна компетентність - це здатність ефективно спілкуватися з іншими людьми, що включає в себе розуміння різних аспектів мови та мовного повідомлення, вміння використовувати мовні засоби для досягнення різних комунікативних цілей, а також уміння вести діалог та взаємодіяти в різних ситуаціях. Комунікативно компетентна людина вміє не тільки ефективно слухати та розуміти інших людей, сприймати не лише слова, а й невербальні сигнали; також вміє передавати свої думки та ідеї, користуватися мовними засобами для

досягнення своїх комунікативних цілей. Важливим складником комунікативної компетентності є знання соціокультурних норм та вміння пристосовуватися до них. Комунікативно компетентна людина спілкується з представниками різних культур та націй, враховуючи їхні соціальні та культурні особливості [1].

Комунікативна компетентність учнів початкової ланки формується через поєднання різних факторів, таких як соціальне середовище, емоційний стан, мовленнєва активність, знання мови, загальні здібності тощо [2]. Основними етапами формування молодших школярів є:

- ознайомлення з мовою як засобом спілкування (здатність розуміти мовлення інших, висловлювати свої думки та почуття);
- формування навичок сприйняття мовлення (розвиток у молодшого школяра розуміння та відчуття мовлення інших, розвиток відповідного сприйняття інформації);
- відпрацювання мовленнєвих умінь та навичок (формування мовленнєвої активності молодшого школяра, вміння вести діалог, дотримуватись мовних норм, розуміти зміст текстів);
- закріплення та узагальнення навичок (використання мовленнєвих навичок та умінь у повсякденному житті);
- розвиток міжособистісної комунікації (відпрацювання навичок взаємодії з іншими людьми, формування вміння співпрацювати, вирішувати конфліктні ситуації тощо).

Комунікативна компетентність молодших школярів на уроках німецької мови може бути сформована за допомогою різноманітних методів та підходів, що сприяють розвитку мовленнєвих та соціальних навичок [3].

Наприклад, комунікативно-орієнтований підхід зосереджений на розвитку здатності учнів використовувати мову в різних ситуаціях та для різних цілей. Учні повинні навчитися ефективно спілкуватися та обмінюватися інформацією, а не лише засвоїти правила граматики та фонетики.

Інтерактивні методи навчання сприяють розвитку мовленнєвих та соціальних навичок учнів. Наприклад, рольові ігри, дискусії, інтерв'ю тощо можуть бути корисними для відтворення реальних ситуацій спілкування: в кафе, в магазині, на вокзалі тощо. Наближення умов навчання до життя дає можливість теоретичні знання застосувати на практиці, враховуючи реальні потреби учнів.

Для зосередження на сприйнятті та розумінні мови можна використовувати аудіо- та відеоматеріали, ігри та вправи, що сприяють розвитку навичок аудіювання.

Застосування новітніх технологій є незамінним у сучасному процесі навчання. Різноманітні комп'ютерні програми, мобільні додатки та інтернет-ресурси, можуть допомогти учням розвивати навички читання, письма та аудіювання.

Прикладом поєднання таких методів може бути робота з серіалом «Deutsch mit Socke» німецького телеканалу WDR [4]. У кожній серії глядачі разом з головними героями потрапляють у певну побутову ситуацію й одночасно

вивчають нові слова та конструкції. Завдання побудовані таким чином, що учні самостійно створюють логічні ланцюжки повторюючи певні фрази чи речення. Так вони формують мовні навички, які потім можна використовувати в повсякденному житті. Для закріплення знань можна використовувати запропоновані після перегляду фільму завдання, а ще діти можуть самостійно знімати власні Shorts – відеоролики німецькою мовою на теми серіалу, наприклад «Einkaufen» або «Schulweg».

Таким чином, комунікативна компетентність молодших школярів має декілька джерел формування. Застосовуючи на початковому етапі різні методи та підходи, враховуючи вікові пізнавальні можливості учнів, вчитель сприяє формуванню бази для подальшого вивчення іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. №87. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення 15.03.2023)
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja/ за заг.ред. Н.М.Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018, 160 с.
3. Паршикова, О. О. Цілі та завдання формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової загальноосвітньої школи на першому адаптаційному етапі навчання іноземної мови / О. О. Паршикова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ, 2015. – № 2. – С. 58–61
4. <https://www.planet-schule.de/schwerpunkt/deutsch-mit-socke/index.html>

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Швидка Л.В.

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЧАСУ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Шимко В.Ю.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: shimkovlad52@gmail.com*

Граматична категорія часу німецького дієслова складається із шести часових форм в умовному способі: презенс, претерітум, перфект, плюсквамперфект, футурум I і футурум II. Часові форми дієслова, як зазначають дослідники [2, с. 43], виражають часову перспективу у двох планах: абсолютне часове значення (теперішнє, минуле, майбутнє) та одночасність – різночасність. Кожна з цих форм виконує конкретну функцію.

При розгляді відносного часу у німецькій мові, необхідно брати до уваги складність німецьких значень відносного часу по відношенню до дієслівних категорій, таких як повнота. Відносні часи доконаного дієслова відображають попередність і завершеність дії, тоді як відносні часи неповного дієслова вказують лише на попередність дії [1].